

P.S. 2003
wpisane nie zdołano

MEMORIAL

General Marii Wittek

materialy przekazane
H. Kawińska Kutera
z Radomia

BCH
Radom - Kielce

for. (ang.)
ppor. SIOŃTA JANINA
ps. „SIOSTRA”
zam. WALEWSKA

XI 1340 - 1345

3437/WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — SONTA JANINA
3437/WSK
.....
.....

I. Materiały dokumentacyjne

- I/1 – relacja właściwa k. 1, s. 1-2
I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora —
I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 1, s. 1-2

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”): —

- III/1 – dot. rodziny relatora —
III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —
III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939–1945) —
III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —
III/5 – inne... —

IV. Korespondencja —
.....
.....
.....
.....

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] 1

VI. Fotografie 1

I/1. RELACJA WŁASNA

- Relacja własna, 18.01.2003 r. Radom, mpś i wps (oryg. 1, k.1, s.1-2

7/11

JANINA SONTA córka Antoniego i Katarzyny z Wdowiaków urodziła się 14.VI.1923 r. w Świesielicach. Nauczanie początkowe odbyła we wsi rodzinnej, a klasy V-VII ukończyła w Szkole Powszechnej w Ciepielowie. Jej nauczycielami w klasach młodszych byli: Felicja i Jan Gierasińscy, których bardzo wysoko ceniła. Dzięki jej staraniom ufundowano Janowi Gierasińskiemu tablicę pamiątkową. Z ciepiewskiej szkoły najmilej wspomina kierownika Stanisława Pietrkiewicza i Floriana Bednarskiego.

Do tej samej klasy co ona uczęszczali: Helena Posłuszna, Bronisław Stawarz, Niedziela Marian, Sadowski Marian. Pamięta dzieci nauczycielskie: Stasia, Tadeusza i Adasia Piertkiewiczów oraz Basię Kudlikowską, Zbyszka i Zosię Bednarskich. Po ukończeniu klasy siódmej uczęszczała do Prywatnej Szkoły Zawodowej, funkcjonującej pod opieką sióstr zakonnych na czele z dyr. Lachowicz w Radomiu.

W czasie okupacji uczestniczyła w konspiracyjnej działalności w Ludowym Związku Kobiet przy partyzanckim oddziale swojego brata Jana Sońty "Ośki" pod ps. "Siostra". Po wojnie jako wiciarka brała czynny udział w pracy na rzecz Związku Młodzieży Wiejskiej "Wici". Ukończyła kurs, a później organizowała na wsiach koła tego związku. Jednocześnie zdobywała kwalifikacje, najpierw w Państwowej Szkole Gospodarstwa Wiejskiego w Sycynie, a później na Państwowych Kursach Pedagogicznych w Iłży. Po uwięzieniu "Ośki" ją jako krewną uznano również za "wroga władzy ludowej".

W kwietniu 1946 r. została aresztowana, przetrzymywana i przesłuchiwana. Między innymi podejrzewano ją o współpracę z "bandą Ostrego", a konkretnie z Tadeuszem Życkim ps. "Beliną" i Lucjanem Urbanem "Lawą". Zatrzymywano ją kilkakrotnie i więziono w nieludzkich warunkach, w zimnych i wilgotnych pomieszczeniach, /spała na deskach bez okrycia/. Jednego razu, gdy prosiła o widzenie z bratem, który przebywał w więzieniu w Rawiczu, aresztowano ją, przewieziono do Poznania do UB przy jednostce wojskowej i tu poddawano represjom. Wśród funkcjonariuszy - dręczycieli znalazł się jeden o ludzkich cechach, od którego usłyszała: "Mój Boże kochany, ~~zły~~ to swój swego tak gnębił".

TN/2

Inny, okrutny funkcjonariusz UB dał jej do przykrycia mokrą i ohydnie śmierdzącą plandekę. Przy zwolnieniu zabrano jej legitymację wiciową.

Po zdobyciu tzw. małej matury rozpoczęła pracę jako nauczycielka w Kawęczynie. Później uczyła w miejscowości Małomice, pow. Szprotawa woj. zielonogórskie, a na koniec w Radomiu. Jednocześnie podnosiła swoje kwalifikacje zawodowe.

Zawarła związek małżeński z milicjantem Tadeuszem Walewskim, wdowcem, ojcem trojga dzieci. Tadeusz i Janina wychowali i wykształcili dwoje swoich dzieci: Katarzynę, która poszła w ślady matki i Mirosława. Janina obecnie na emeryturze bierze czynny udział w działalności Związku Żołnierzy BCh.

W uzupełnieniu dodam, że w listopadzie 1940r byłam przyjęta do szeregowania partyzanckiego BCh „Osiki”, którego dowódcą był mój brat Jan Sonta. W grudniu tego roku w domu moich rodziców Antoniego i Katarzyny w Smielicach złożyłam przed Jadwigą Koralską „Jaskółka” i drugą kobietą, której ~~imię~~ imienia i nazwiska nie pamiętam. Prawdopodobnie była z zawodu nauczycielką i pochodziła ze wsi Koralków gm. Karanów, gdzie PSP ma imię plk „Janina Sonty „Osiki” z kol. Krakowiak Natalia z domu Gregorek pseud. „Rusalka” prowadziłam tajne nauczanie w sekretnej szkole podstawowej w Smielicach gm. Ciepłowice w 1943r. oraz szkołę witalną w Smielicach, Szkołę witalną w Janczycu Sol. gm. Ciepłowice 1944r. Byłam uczestniczką korespondencyjnego kursu ideowo-oswiatowego przy L Z K. Byłam łączniczką Zarząd. Part. BCh „Osiki” na terenie gm. Ciepłowice, Lipsko, Ławiska, Karanów. Wchodziłam w skład tzw. „Trójki Rejonowej” L Z K. Posiadam wojskowy stopień w BCh - podporucznika, kartę kombatancką nr 524784 oraz legitymację ^{wojski} nr 23061402943. 14.06.1995r.
Janina Sonta „Siostra” Walewska Radom 18.01.2003r.

II MATERIAŁY UZUPEŁNIĄCE RELACJE

- Wspomnienia napisane przez H. Kowalską-Kutera, Radom 15 XI 2002 r., rkps (onyg.) k. 1, s. 1-2

Relacje o działalności konspiracyjnej człon-
kin Ludowego Związku Kobiet Żywia: Barbary
Lacińskiej, Yaniny Lacińskiej ps. "Córka", Yaniny Sority
ps. siostra i Katalii Gregorowik ps. Rusalka."

U ~~Barbary~~ Barbary Lacińskiej członkini LŻK "Żywia"
uczyły się krawiectwa. Był to doskonały "kamufaż",
szyły spodnie, bluzki, fartuski, ale także fu-
szereki, dekoracyjne szarfy białe-czerwone oraz
chorągiewki o barwach narodowych i zielonych-
-ludowych, którymi przystrojaly mogiły żołnier-
skie i miejsca uświęcone ławicę pomordowa-
nych przez okupanta i inne rzeczy potrzebne par-
tyzantom, jak np. emblematy i dystynkcje. Szeptowały
esterolistne komiżynki, którymi ozdabiano mun-
dury chtojskiego, podziemnego wojska. Dzieląc-
te te zespoły wiejskie młodzież wolił wspól-
nej sprawy. Prowadziły różnego rodzaju kursy,
w tym sanitarne, uczyły opatrunków ran, gro-
madiły leki i środki opatrunkowe, udziela-
ły pomocy w ramach "Zgrupowania Orla".
Z pomocą starszych, bardziej doświadczonych
i zapracowanych ludzi wykonywały przyst-
nie aktualne zadania, konsolidowały spo-
łeczność chtojską w dziedzinach przeciw oku-
pantom.

Te trzy "kierowczki": Córka, siostra i Rusalka
z fachową pomocą neuwycielskiego mistrza
Felicji i Jana Gierasimskich prowadziły tajne na-
uczenie w zakresie siostry powszechnej.

W 1945 r., gdy tyłko umiły strzelać i front

2)

II/2

presunął się na zachód, nie wskazyjąc na driska -
 nie wtedy oświetlonych skrzyżnięty i zmobilizo-
 wany rodziców, uruchomiony szlak w swieżelicach
 i prowadzity z dziećmi sejeis. Równocześnie
 zostały się same w nowo zorganizowanej szkole
 spółdzielczo żołnierzy, którą kierował Władysław
 Dworkak „Bula”. (W szkole tej kontynuowali na-
 ukę byli żołnierze BCh, AK, a także sieroty
 po poległych i zamordowanych, jak np. Ja-
 dwiga Seweryn, którego ojciec poległ w powstaniu
 warszawskim.) Wkrótce „Bula” nie mógł już kie-
 rować szkoły. Zmieszkał się w centrum szerego-
 nego zainteresowania z B. Był kilkadziesiąt
 metrów awersowany i więziony.)

Ystem nocnym świadkiem przedsta-
 wionych wydarzeń jako członkini LZK „Żywa”
 i uczestnica sygnalizacji szkoły.

Helena Kowalska ps. „Bomba”
 - Kutewa

Redan 15.XI.2002r.

J. 3437 | WSK

BCH
Radom -
Kielce

SONTA Janina
ps. „Siostra”

zam. Walewska

V. Wypisy ze źródeł - nazwiskowe karty
informacyjne: 1.

i

J. 3437 / WSK

BCH
Radom-Kielce

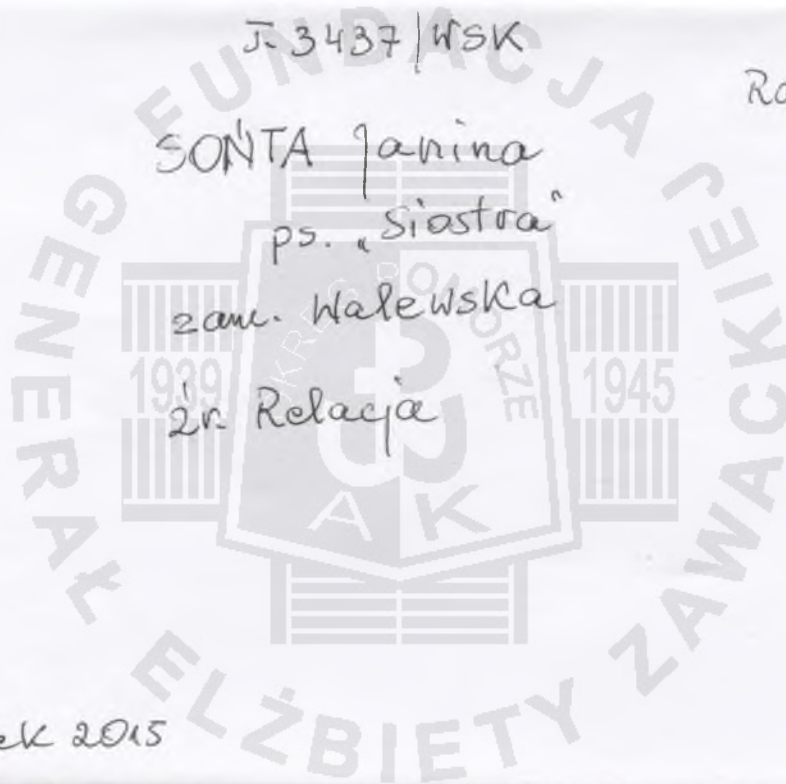
SONTA Janina

ps. "Siostra"

zam. Halewska

2n Relacja

B. Rojek 2015

J. 3437 / WSK

BCH
Radom -
Kielce

SONTA Janina
ps. "Siostra"
zam. Walewska

VI. Fotografie:

- Fotografia "legitymacyjna" pouzknowa, oryginal
- Janina Sonta... bez doty.

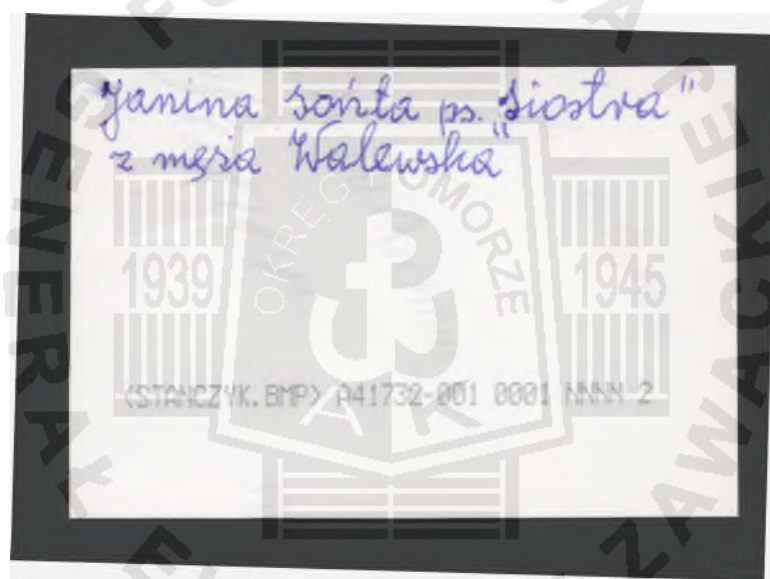

VI 2

pani Małgorzata
ps. "Siostra"
zam. Walewska
B.d.

SOŃTA JANINA